

DÜZCE YÖRESİ ŞEHİR TARİHİ ÇALIŞMALARI ÜSKÜBÜ (KONURALP) VE AKÇAKOCA ÖRNEĞİ (KİTAP TANITIMI)

İsmail KATGI¹

Ülkemizde 20. yüzyıl ortalarına kadar, Türk tarihi üzerine yapılan çalışmalar özellikle siyasi ve askeri tarih ile sınırlı kalmış, sosyal ve kültürel yapı, teşkilat, hukuk, siyasi düşünce ve iktisat tarihi üzerine yapılan en ciddi çalışmalar 1940'lardan itibaren yoğunluk kazanmaya başlamıştır. Modern Türkiye'nin kurucusu Atatürk'ün teşvik ve destekleri ile başlayan ilmi çalışmalar, Türk Tarih Kurumu'nun kurulması ile önemli bir ivme kazanmıştır. Bundan sonra gerek bu kurum bünyesinde gerekse üniversitelerin bünyesindeki fakülte, enstitü ve araştırma merkezlerindeki yapılan çalışmalar ile önemli bir mesafe alınmıştır. Bu cümleden olarak özellikle son dönemlerde, Osmanlı Tarihinin yukarıda belirtilen alanlarına da tarihçilerin ilgisi artmış, yayın sayısında oldukça ciddi bir artış görülmüştür. Yapılan bu çalışmalar ile Osmanlı tarihinin karanlık sayfaları da aralanmaya çalışılmıştır.

Burada şehir tarihçiliği de hak ettiği ilgiyi görmüştür. Bilhassa arşiv belgelerinin kaynak değeri bakımından oldukça önemli olması, Osmanlı şehirlerinin iktisadi ve içtimai yapılarına dair eserler vücuda getirilmesine de olanak sağlamıştır. Özellikle üniversiteler bünyesinde yapılan yüksek lisans ve doktora çalışmaları, şehir tarihçiliği açısından önemli mesafe alınmasını sağlamış ve bu çalışmalar ile Osmanlı şehirlerinin genel yapısı ve özellikleri ortaya konulmuştur. Bu çalışmalar aynı zamanda Osmanlı idari yapısı, hukuk, din, toplumsal, kültürel ve ekonomik yaşam hakkında fikir edinmemize de olanak sağlamaktadır.

¹ e-posta: ismailhistorian@mynet.com

Tanıtımını yaptığımız bu iki çalışma da şehir tarihçiliği çalışmalarının son örneklerindedir. Ağırlıklı olarak şehir tarihi üzerine çalışan Zeynel Özlü'nün Düzce vilayeti sınırları içerisinde yer alan Konuralp (Üskübü)² ve Akçakoca³ şehirleri üzerine yaptığı iki çalışma ile Düzce⁴ ve yöresinin tarihi geçmişine ışık tutmakta ve bölgenin ekonomik ve sosyokültürel yapısına dair değerli bilgiler vermektedir.

Zeynel Özlü'nün *Batı Karadeniz'de Antik Bir Osmanlı Kenti: Prusias Ad Hypium/Üskübü (Konuralp)* adlı eseri Üskübü (Konuralp) hakkında yazılmış çalışmalar içerisinde en yeni ve kapsamlıdır. Çalışma başta arşiv vesikaları olmak üzere pek çok araştırma ve incelemenin de kullanılmış olması açısından bilimsel bir çalışma olma özelliği de taşımaktadır.

Eser giriş ve altı bölüm halinde olmak üzere Üskübü şehrinin idari, sosyal ve ekonomik, adli, kültürel yapısı ve aile hayatını incelemektedir. Yukarıda da ifade edildiği gibi çalışmanın temel kaynakları arşiv belgeleridir. Yazar giriş bölümünde üzerinde çalıştığı arşiv vesikalarından şer'iyye (kadı) sicilleri, vakfiyeler, esas defterleri, salnameler, hurufat defterleri ve temettuat defterleri hakkında bilgiler vermiştir.

Birinci bölümde Üskübü'nün ilk çağlardan Osmanlı hakimiyetine geçmesine kadar kısa bir tarihçesi verilmiştir. Üskübü Orhan Bey dönemi gazilerinden Konur Alp tarafından fethedildiği için bugün Konuralp ismiyle anılmaktadır. Üskübü Osmanlı hakimiyetine girmesinden itibaren çeşitli idari düzenlemelere şahit olmuştur. Aynı bölümde şehirdeki ayanlık idaresi ve başlıca ayan ailelerinden bahsedilmiştir. Bunlar içinden özellikle de Topçuoğlu Mehmed Ağa'nın önemli bir yere sahip olduğu çalışmanın tümünden anlaşılmaktadır. Tanzimat sonrası idari düzenlemelerin Üskübü'ye etkisi üzerinde de durularak şehirde kaza müdürlüğünün tesisi, görev almış müdürlerin seçimi ve maaşları ile bazı kaza müdürlerinden bahsedilmiştir. Bunlar içinde özellikle de İbrahim Ağa ve serveti üzerinde durulmuştur. Buna müteakiben belediye idaresinin kuruluşuna temas edilmiş ve 1955'ten itibaren görev yapan

² Bkz. *Batı Karadeniz'de Antik Bir Osmanlı Kenti: Prusias Ad Hypium/Üskübü (Konuralp)*, Düzce Üniversitesi Araştırma Yayınları, İstanbul, 2009, xxxvı + 468 s.

³ Bkz. *XVIII. Ve XIX. Yüzyıllarda Karadeniz'de Bir Kıyı Kenti: Akçakoca*, Yeditepe yay., İstanbul, 2008, xxxvıı+338 s.

⁴ Zeynel Özlü aynı zamanda Bilimsel Araştırma Projesi kapsamında *Tanzimat Döneminde Bir Batı Karadeniz Kenti: Düzce (Sosyo-Ekonomik Analiz)* başlığı altında bir çalışmanın da sahibidir.

belediye başkanlarının listesi verilmiştir. Aynı yerde diğer alt idari görevliler, muhtarlık, kaza mukayyidliği ve ziraat müdürlüğünden bahsedilmiştir.

İkinci bölümde Üskübü'nün sosyal durumu incelenmiştir. Üskübü'nün demografik yapısı incelenmiş ve avarız ve temettuat kayıtlarına göre şehrin nüfusu belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre 18. yüzyıl başlarında 300 kadar olan nüfusun 126 yıl sonra 5300'e kadar yükseldiği belirlenmiştir. 19. yüzyıl nüfusu ise salname kayıtlarına göre belirlenmeye çalışılmıştır. Bunun dışında cizye defterlerine göre şehirdeki gayrimüslim nüfus sayısı da belirlenmiştir. Aynı bölümde şehirde yaşayan Kıpti, kazancı ve elekçiler ile bunların servetleri, yetimler ve bunlara ait malların işletilmesine dair belgelerde geçen kayıtlar da tablolar halinde verilmiştir. Daha sonra şehirde görev yapan zaptiye neferleri, askerler ve savaşlarda şehit düşen askerlerin aileleri, doktor ve cerrahlar, menzil ve derbent hizmeti yapanlar ve göçmenlerden bahsedilmiştir.

Aynı bölümün başka bir alt ayrımında Türk şehirlerinin karakteristik bir unsuru olması açısından önemli bir yere sahip olan vakıflar ve işleyişi incelenmiştir. Burada vakıfların, bir şehrin kuruluş ve gelişimindeki rolünün altı çizilmiş ve Üskübü şehrinde tespit edilmiş başlıca cami, mescit, zaviyeden oluşan 80 kadar vakıf hakkında bilgi verilmiştir. Bu camilerde görev yapan imam, müezzin ve kayyımlar ile gelirlerinden bahsedilmiştir. Buna müteakiben Üskübü şehrindeki ilmi hayat, eğitim kurumları (mektep ve medreseler) ve burada görev yapan muallim, müderrisler vb. hakkında bilgi verilmiştir. Aynı yerde Üskübü'de bulunan ve Osmanlı şehirlerinin en önemli unsurlarından hamam, çeşme ve köprü gibi yapılardan bahsedilmiş; bunlara ait vakıflara dair arşiv kayıtları tablolar halinde verilmiştir. Aynı bölümde incelenen son husus şehirde ölüm felsefesi ve bunun mezar taşlarına yansımalarıdır. Bölgede yaşayan halkın ölüme bakış açıları ve bunun mezar taşlarındaki yankısı örneklerle incelenmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde Üskübü'nün ekonomik durumu incelenmiştir. Bu bölümde ailelerin servet dağılımı ve varlıklı aileleri, gelir kaynaklarının niteliksel ve niceliksel durumu tablolarla desteklenmek suretiyle incelenmiştir. Buna göre en yoğun ekonomik faaliyetin mesleki işletmelerden oluşmakta olduğu ve fakat tarımsal faaliyetlerinde önemli bir yer tuttuğu da kaydedilmiştir. Bunlar dışında toplam gelirin hane başına düşen ortalaması ile

fakirlik ve zenginlik olguları incelenmiştir. Müellif temettuat kayıtlarına göre Üskübü halkının genel olarak orta halli bir gelir düzeyine sahip olduğu kanısına varmıştır.

Temettuat kayıtlarından bölgede zirai faaliyetlerin yapıldığı topraklardan ve arazinin kullanım oranı ve işletim biçimlerinden bahsedilmiştir. Yazar burada devletin tarımsal üretim kapasitesinin artırılması yolundaki teşviklerine işaret etmektedir. Şehirde ağırlıklı olarak tahıl tarımının yapıldığı çoğunluğu küçük ve orta ölçekli işletmelerin mevcut olduğu ve genel olarak nadas usulü tarımın yapıldığı da verilen bilgiler arasındadır. Üskübü’de yapılan diğer bir ekonomik faaliyet ise tütün yetiştiriciliğidir ki bunda da genel olarak küçük işletmecilik hakimdir. Ayrıca önemli bir çeltik üretim alanı olan Üskübü’de pirinç yetiştiriciliği de önemli bir yer tutmaktadır. Bu arada kayıtlara işaretle kentte sebze-meyve yetiştiriciliğinin gelişmediği ve bu yöndeki ihtiyacın çevre bölgelerden karşılandığı da ifade edilmiştir. Son olarak kentte yapılan hayvancılık (büyük ve küçükbaş hayvancılık ve arıcılık) üzerinde durulmuş ve hayvancılığın ekonomik faaliyetler içerisinde son sırada olduğu kaydedilmiştir. Hayvancılığa bağlı olarak süt endüstrisinin kısmen faal olduğu ve kendi kendine yeter bir durum arz ettiği de belirtilmiştir. Hayvancılıkla ilgili olarak tarla sürümü, şehir içi taşıma ve nakliye aracı olarak kullanılan hayvanlara değinilmiş ve son olarak hayvanların fiyatları incelenmiştir.

Yazar kent merkezi esas alınarak ortaya koyduğu bu verileri ayrı bir şekilde kır bazında da değerlendirmiş ve kent ve kır arasında karşılaştırmalı analizlerde bulunmuştur. Buna göre ekonomik faaliyetler açısından kırsal alanı kentten ayıran başlıca unsurlar, kırsal alanda keten üretiminin olması ve sebze-meyvecilik ve hayvancılığın kırsal alanda daha gelişmiş olduğudur.

Aynı bölümün diğer bir alt ayrımında sanayi ve mesleki örgütlenme hususu irdelenmiştir. Gerek kır ve gerekse kentsel yaşamda belirlenen meslek türleri; dokuma ve deri, gıda vb. başlıklar altında incelenmiş, değirmen, pirinç dergi, metalurji (madencilik), ulaşım, ormancılık, hizmet sektörü vb. pek çok sektördeki üretim faaliyetlerinden bahsedilmiştir. Bu başlık altında son olarak vergiler ve oranları ile bunların tahsili incelenmiştir.

Çalışmanın dördüncü bölümünde Üskübü’de kültür hayatı incelenmiştir. Halkın giyim-kuşama, kumaş çeşitleri ve aksesuarlar ile kent ve kırsal kesimdeki konut tipleri ve konutların iç ve dış düzenlemelerinden bahsedilmiştir. Konutların aydınlatılması ve ısıtılması ile Türk kültürünün vazgeçilmez bir unsuru olarak mutfak ve yemek kültürüne dair bilgiler verilmiştir.

Aynı yerde mutfakta kullanılan eşyalar ile yatak takımları ile konutların iç mekan düzenlemelerinden de bahsedilmiştir. Buna müteakiben silahlar ve zirai aletler gibi gündelik yaşamda bugün bile kullanılan pek çok malzemeden bahsedilmiştir.

Beşinci bölüm adli teşkilata ayrılmıştır. Osmanlı adli teşkilatı denilince akla ilk olarak merkezde kadıaskerler-şeyhülislam ve divan-ı hümayun, taşra da ise kadı ve mahkeme gelmektedir. Kadı ve mahkeme Osmanlı şehirlerinin karakteristik öğelerindendir. Nitekim belgelerden her vatandaşın dilekçe verme ve mahkemeye başvurma hakkının olduğu anlaşılmaktadır. Belgelerden mahkemenin işleyişine dair önemli bilgiler elde etmek de mümkündür. Nitekim davanın daha hızlı ve sağlıklı işlemesi açısından “şuhüdü’l hal” ve “muslihun” müesseselerinin işleyişi, modern hukuk sisteminin henüz gelişmediği Orta ve Yeniçağlarda önemli bir sorun çözücü rol üstlenmiştir. Bu bölümde mahkeme türleri örneklerle verilmiştir.

Son bölümde Üskübü’de aile hayatı incelenmiştir. Evlenme-boşanma oguları ile Üskübü’de yaşayan aileler, kişi ve aile isimleri bu bölümün başlıca konularıdır. Burada dikkati çeken husus Üskübü’de evlilik ve boşanma durumlarından günümüzdene benzer uygulamaların varlığıdır. Mesela günümüzde olduğu gibi o dönemde de kadınlar evlenme ve boşanma konusunda iradelerini her zaman göstermişlerdir. Bu tür olaylarda şahitlerin rolü ve devletin boşanmadan ziyade evlilik müessesesinin devamı hususundaki gayreti dikkati çekmektedir. Günümüzde de olduğu gibi boşanma olaylarında sevgi ve saygı kaybı ya da geçimsizlik büyük bir rol oynamaktadır. Yine boşanma sonrası yaşanan eşya ya da (nafaka) çekişmeleri de dün ile bugün arasında ciddi bir zihniyet değişiminin olmadığını göstermektedir. bütün bu bilgiler çalışmanın bütününde olduğu gibi tablolar halinde düzenlenmiştir.

Yazar son olarak çalışmanın genel bir değerlendirmesini yapmıştır.

Tanıtımını yaptığımız bu çalışma daha önce de ifade edildiği gibi şehir tarihi çalışmalarına bir katkı düşüncesinin ürünü olup bundan sonraki çalışmalara özellikle de Üskübü ve yöresine dair yapılacak çalışmalara önemli bir referans kaynağı olacaktır.

Şehir tarihi üzerine yapılan bilimsel çalışmaların bir ürünü olarak değerlendirilebilecek olan ve tahlil ve tanıtımını yaptığımız bir başka eser ise *XVIII. Ve XIX. Yüzyıllarda Karadeniz’de Bir Kıyı Kenti: Akçakoca*’dır. Bu eser bu yöndeki çalışmalarıyla ön plana çıkan Doç. Dr. Zeynel Özlü’nün çeşitli kurum ve kuruluşların desteğiyle yürüttüğü bir projenin yayımlanmış halidir. Eser Akçakoca şehri üzerine yapılmış az sayıdaki çalışmadan en bilimsel ve kapsamlısı olarak kabul edilmektedir. Yazar eserini ağırlıklı olarak arşiv belgelerine dayandırmışsa da çeşitli araştırma ve incelemeler ile tarihi sayılabilecek kaynaklardan da istifade etmiştir. Çalışma giriş ve iki bölüm halinde incelenmiş ve sonuç olarak genel bir değerlendirme yapılmıştır. Arşiv verileri tablolar halinde ilgili konunun tamamlayıcısı olarak metin içinde verilmiş ve bu tabloların listesi çalışmanın başına eklenmiştir. Çalışmada kullanılan kaynaklar ve bazı belgelerden örnekler ile indeks çalışması da çalışmanın sonuna eklenmiştir.

Çalışmanın giriş bölümünde Anadolu Türk şehirlerinin tarihsel gelişimi ile temettuat defterlerinden bahsedilmiştir. Kent tarihçiliğinin genel olarak Osmanlı sosyal ve ekonomik yapısı bakımından önemli bir yere sahip olduğunun ifade edildiği bu bölümde, Osmanlı kentlerinin Türk-İslam kentlerinin karakteristiğini yansıttığına işaret edilmiştir. Bu açıdan stratejik öneminden dolayı pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Anadolu’nun şehirleşme gelişimi oldukça önemlidir. Anadolu şehirlerinde istilalar nedeniyle zengin bir kültürel sentez oluşmuşsa da aynı istilalar nedeniyle bu kültürel zenginlik yok edilmekten kurtulamamıştır. Türkler ise özellikle Malazgirt zaferinden sonra kitleler halinde Anadolu’yu vatan tutmak amacıyla gelmelerinden sonra, yeni girdikleri İslâm dininin tesiriyle zenginleştirdikleri şehir ve şehirli kültürlerini Anadolu’ya taşımışlardır. Selçuklular idaresindeki Sivas ve Konya gibi, Bursa, Edirne ve İstanbul gibi Osmanlı kentleri, sünnî İslâmlığın bütün cihazlarına bürünerek Müslüman kentleri, Müslüman hayatının ve kültürünün merkezi olmuşlardır.

Türk şehrinin tarihsel gelişimi ve siyasi, askeri, kültürel ve coğrafi şartların şehirlerin biçimlenmesindeki önemli rolü olduğu düşüncesinden sonra Osmanlı kentinin tanımlanması hususundaki tartışmalara değinen yazar, 14. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar Osmanlı şehirlerinin geçirdiği evrime temas etmiş; bu aşamada Orta Avrupa kentleri ile İslâm kentleri arasında karşılaştırmalı analizlerde bulunmuştur. Buna müteakiben Akçakoca şehrinin konumuna

değnilmiştir. Akçakoca'nın dönüşümünde ziraata dayalı ekonomik faaliyetlerin mi yoksa sanayi ve ticaretin mi belirleyici olduğu sorunsalı çalışmanın ana veçhesini oluşturmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde temettuat defterlerinin içeriği ve Akçakoca temettuat defterlerinden bahsetmiştir. Burada Osmanlı devleti için ikinci önemli sayısal verileri içeren temettuat sayımlarının 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yapılmaya başlandığı belirtilerek temettü vergisinin önemine işaret edilmiştir. Aynı bölümün ikinci kısmında Akçakoca temettuat defterlerinin özellikleri ve bunların bulunduğu yerleşim yerlerinden bahsedilmiştir.

Çalışmanın ana kısmı olarak ikinci bölümde Akçakoca şehrinin idari, sosyal ve ekonomik yapısı üzerinde durulmuştur. İlk olarak eski çağlardan itibaren hangi medeniyetlere ev sahipliği yapan ve ismini Kocaeli'ni fetheden Akça Koca Bey'den alan Akçakoca'nın, Osmanlı devleti hakimiyetine girmesinden itibaren nasıl bir idari düzenlemeyle karşı karşıya kaldığı incelenmiştir. Burada ayanlık düzeninden ve Akçakoca'daki ayanlarından Sarhoş Osman lakaplı birinden bahsedilmiştir. Tanzimat'ı müteakiben idari alandaki yeniliklerden Akçakoca'nın da payını aldığı ve kaza müdürlüğü olarak düzenlendiği belirtilmiş ve görev yapan kaza ve nahiye müdürlerinden bahsedilmiştir. Bunların yörenin önde gelen ailelerine mensup oldukları ve servet bakımından hayli zengin oldukları ifade edilmiştir. Görev alan müdürler ile diğer görevliler tablolar halinde eklenmiştir. Aynı bölümde 19. yüzyılın ikinci yarısında Akçakoca'da belediye idaresinin tesis olunduğu belirtilerek bu teşkilatın başında bulunan reis ve üyelerin tabloları da verilmiştir. Buna müteakiben muhtarlık idaresinin teşekkülü ve Akçakoca'da görev yapan muhtarlar ile bunların diğer meslekleri ve servetleri irdelenmiştir. Daha sonra imam-hatip ve müezzinler ile bunların şehir idaresindeki rollerinden bahsedilmiş; Akçakoca'da görev yapan imam-hatip ve müezzinlerin servetleri, diğer kazan kapıları ve devlete ödedikleri vergiler incelenmiştir. Bunlar dışında tarikat erkanı, kaza mukayyidleri ve zaptiye neferleri hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

Aynı bölümün ikinci alt ayrımında Akçakoca'nın sosyal durumu incelenmiş olup özellikle de Tanzimat sonrası süreç göz önüne alınarak Osmanlı şehirlerinde görülen yapısal değişim ve dönüşümlerden Akçakoca'nın da etkilendiği ifade edilmiştir. Burada kentin sosyal dokusu açısından nüfus yapısı önemli bir hususiyet arz etmektedir. Akçakoca'nın kır ve kent nüfusu itibarıyla birbirine yakın bir orana sahip olduğunu ifade eden yazar, temettuat defterleri,

avarız defterleri ve salnamelere göre Akçakoca'nın demografik yapısına dair analizlerde bulunmuştur. Mesela 18. yüzyıl başlarından 125 yıl kadar sonra bile Akçakoca'nın nüfusunda ciddi bir artış olmadığı tespiti hayli ilginçtir. 19. yüzyılın ikinci yarısında nüfuzun iki binin üzerine çıktığı yüzyılın son yıllarında beş bin ve 20. yüzyıl başlarında ise on bin civarında tespit edildiği belirtilmiştir. Nüfus sayısı dışında kent ve kırsal alandaki nüfusun niteliği; eğitim kurumlarındaki öğrenci ve öğretmenler ile yevmiyeci ve hizmetkarlar, dilenciler, göçmenler ile bunların karşılaştıkları sorunlar irdelenmiş ve son olarak Akçakoca'da yer alan mezar taşlarından hareketle ölüm felsefesinden bahsedilmiştir. Yazar büyük bir kısmı tahrip olan mezar taşlarının tarihi değerine işaretlerle bunların koruma altına alınması temennisinde bulunduktan sonra Akçakoca mezar taşlarının fiziki, edebi, dinsel ve dilbilimsel özellikleri üzerinde durmuştur.

İkinci bölümün diğer bir alt ayrımı Akçakoca şehrinin ekonomik durumuna ayrılmıştır. Temettuat defterleri esas alınarak yapılan analizlerde Akçakoca kır ve kent yaşamındaki ekonomik faaliyetler, ailelerin gelir kaynakları ve servet dağılımı ortaya konulmuş ve Akçakoca halkının genel olarak orta halli bir ekonomik güce sahip olduğu kanısına varılmıştır. Servet dağılımı ve kentteki varlıklı ailelerin isimleri tablolar halinde verilmiştir. Gelirin hane başına dağılımı ile alt ve orta gelir sahiplerinin de incelendiği bu bölümde fakirlik ve zenginlik olgusunun sosyolojik boyutuna da temas edilmiştir. Yazar gelir kaynakları açısından Akçakoca'nın tarım ve hayvancılık faaliyetinin oldukça düşük seviyelerde kaldığını ve imalat sektörünün özellikle de gemicilik ve yan sektörlerinin gelişme gösterdiğini belirtmiştir. Akçakoca'nın orman zenginliği de bunu destekler niteliktedir. Kentte kuru tarım dışında sebze ve meyveciliğin de yapıldığı ve devletin genel olarak zirai üretimi teşvik ettiği belirtilmektedir. Genel olarak arazinin ormanlarla kaplı olması ve iklim şartları nadas usulü tarımı gerektirmiş; buna paralel olarak tahıl üretimi düşük seviye de kalmıştır.

Aynı bölümde tarım arazilerinin işletilme biçimlerine de yer verilmiş ve halkın genel olarak geçimlik bir üretim modelini tercih ettiği; dolayısıyla büyük üretim işletmelerinin olmadığı ifade edilmiştir. Hatta mevcut üretimim şehrin ihtiyacını karşılamadığı için çevre köy ve nahiyelerden ürün alınmak zorunda kalındığı da belirtilmiştir. hububat tarımının geri kaldığı Akçakoca'da bahçecilik usulünün ön plana çıktığı da ayrı bir hususiyettir. Tarımsal işletmelerin

dönüm ve hasılatları tablolar halinde gösterilmiştir. Burada başka bir üretim tarzı olarak kestane ağacı üretimine dair bazı veriler verilmiş ve bunun da daha ziyade geçimlik olduğu belirtilmiştir.

Diğer bir ekonomik faaliyet olarak hayvancılıktan da bahsedilmiş ve belgeler ışığında kent merkezinde sınırlı oranda büyükbaş hayvanın olmasına karşın küçükbaş hayvanın hemen hemen hiç olmadığı kaydedilmiştir. Büyükbaş hayvancığa bağlı olarak süt ve süt endüstrisinin kısmen de olsa mevcut olduğu da vurgulanmıştır. Bunlar dışında kısmen toprak sürümü, şehir içi ulaşım ve nakliye aracı olarak çeşitli hayvan türlerinin varlığına da temas edilmiştir. Son olarak arıcılık yapan aileler ve özellikle de kestane balı üretimine dair veriler tablolar halinde gösterilmiştir.

Çalışmanın don alt ayrımında Akçakoca'daki sanayi ve mesleki örgütlenme hususu incelenmiştir. Osmanlı sanayisi ve dünyadaki endüstriyel gelişmelerin etkisi hususundaki kısa bir analizden sonra Akçakoca'nın küçük ölçekli ve daha ziyade geleneksel sınaî faaliyetleri devam ettirdiği ifade edilmiş ve kent ve kırsaldaki meslek çeşitlerinden bahsedilmiştir. Burada Akçakoca'nın genel Osmanlı kentlerini yansıtmakla birlikte kendine özgü şartların mesleki yaşamda belirleyici olduğu ifade edilmiştir. Mesela deniz kıyısında olması ve geniş ormanlara sahip olması buna dair özelliklerdir. Aynı kısımda ekonomik yaşamın en önemli unsuru olarak vergi konusu incelenmiş ve Akçakoca'daki vergiler tür, isim, oran ve miktarları ile vergi toplanmasındaki usulsüzlükler üzerinde durulmuştur. Çalışma yazarın genel bir değerlendirmesi ile tamamlanmıştır.

Tanıtımını yaptığımız bu çalışma Akçakoca üzerine yapılmış sınırlı sayıdaki çalışmalar içerisinde en bilimsel ve kapsamlı olanıdır. Bu eserin, şehir tarihçiliğine önemli bir katkı sağlayacak olması dışında, bu yöndeki çalışmalara da örnek teşkil edeceği kuvvetle muhtemeldir.